

стимулює товаровиробників за використання еко-дизайну, доведення до населення правдивої інформації про реальний склад продукції та інші заходи.

На сьогоднішній день вітчизняне екологічне законодавство значно відстає від європейського. Воно потребує поступового приведення до норм ЄС. Це є одним з бар'єрів вільного доступу вітчизняної продукції на закордонні ринки збуту. Разом з тим на більшості підприємств відсутня екологічна служба, яка повинна займатися постійним моніторингом забезпечення екологічної безпеки підприємства. Це призводить до того, що на підприємстві своєчасно не прораховуються та не відслідковується вплив екологічних та техногенних чинників. В результаті такої бездіяльності трапляються жахливі екологічні лиха, як наприклад аварія на нафтобазі компанії «БРСМ-нафта» у Васильківському районі під Києвом у 2014 році. Саме тому, врахування екологічної складової при оцінці економічної безпеки підприємства має посідати перше місце.

Список використаної літератури:

1. Інвестиційно-інноваційні аспекти економічної безпеки на різних ієрархічних рівнях національної економіки: монографія /за ред. проф. Лойко В.В. – КНУТД. 2015. – 212 с.

2. Ортинський В. Л. Економічна безпека підприємств, організацій та установ : навчальний посібник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1053091551275/ekonomika/bezpeka_pidpriyemstva_ekologic_hniy_sferi.

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ, ЯК СУЧАСНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОЦЕС

Шацька З. Я., канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бізнес-економіки
Савон М. В., студент
Київський національний університет технологій та дизайну

Термін «глобалізація» почали використовувати в науковій думці в кінці ХХ століття. Вперше його запропонував використовувати Р. Робертсон у 1983 році. Прийнято виділяти три періоди формування глобалізаційних процесів:

Період №	Тривалість періоду	Характеристика періоду	Особливості
1	XVI-XVIII століття	великі географічні відкриття XVI століття, заснування перших чартерних компаній, перші міжнародні угоди	первинна економіка: домінування сільського господарства, видобувного та сировинного виробництва
2	XIX – 70-ті роки ХХ століття	промислова революція та індустріалізація: запровадження механізації праці, винайдення парового двигуна, розвиток	вторинна економіка: запровадження механізації праці, винайдення парового двигуна, розвиток електротехнічного та важкого

		електротехнічного та важкого машинобудування	машинобудування, формування переробної промисловості, машинобудування, зростання обсягів виробництва товарів, послуг, доходів, розподіл країн на індустріально розвинені та нерозвинені
3	з 70-х років ХХ століття	революційні зміни у науково-технологічній транспортно-комунікаційній інформаційній сферах; інформаційна революція	заміна індустріального способу виробництва постіндустріальним; саморегульовані і самовідтворювані виробничі процеси

Подальші дослідження глобалізаційних процесів призвели до появи нової галузі наукового знання, що отримав назву «глобалістика».

З розвитком людства та поглибленням сфери суспільного життя складались різні погляди щодо процесу глобалізації. На думку більшості дослідників [2] існує шість різних точок зору на процес глобалізації. Кожна точка зору формує певний погляд, концепцію, яка отримала назву «школа глобалістики». У залежності від розвитку у часі, дослідники виділили наступні наукові школи:

Школа №1. Школа, в основі поглядів якої лежить концепція «Межі зростання», розроблена Римським клубом у 1968 році. При визначенні перспектив розвитку світової економіки А. Печчеї та інші представники Римського клубу дійшли висновку про існування глобальних проблем в процесі функціонування транснаціональних корпорацій, розв'язання яких можливе лише на шляху об'єднання зусиль усього світового співтовариства.

Суть поглядів школи сконцентровано у відомому лозунгу: «Мислити - глобально, діяти – локально».

Основними досягненнями школи є:

1. Здійснення спроби моделювання світової економічної динаміки на основі п'яти взаємозалежних показників: населення; капіталовкладення; використання невідновлених ресурсів; забруднення навколишнього середовища; виробництво продовольства.

2. Розробка глобальної програми «Нового гуманізму», в основу якої покладено «людську революцію». Людська революція відбувається шляхом об'єднання людей світу, формуванні світової людської спільноти, здатної до колективного вирішення проблем заради майбутнього людства.

Школа №2. Школа, заснована на концепції «Сталого розвитку», розроблена Інститутом всесвітніх спостережень під керівництвом Л. Брауна (м. Вашингтон, США) у 1987 році. Представники цієї школи вважають за необхідне скорегувати економічне зростання в розвинутих країнах, зупинивши глобальний демографічний вибух у країнах, що розвиваються.

Суть поглядів школи сконцентровано у визначенні існування планетарних меж економічного зростання.

Основними досягненнями школи є пошуки нових шляхів, які б забезпечили прогрес людства не тільки в елітарних регіонах і в короткі періоди (цикли), а на всьому глобальному просторі у довгостроковій перспективі.

Школа №3. Школа універсального еволюціонізму під керівництвом академіка Н. Мойсеєва (школа глобальної екології). Погляди школи розвивалися на базі ноосферного вчення В. Вернадського. Дослідники школи закликають розглядати глобальну природу як самоорганізовану систему, реакція якої хоч і непрогнозована через величезну кількість критичних порогових факторів, але неминуча в довгостроковому плані. Погляди школи універсального еволюціонізму є протилежністю поглядам школи, що засновані на концепції сталого розвитку.

Суть поглядів школи сконцентровано у тому, що у результаті конструктивної коеволюції може бути сформована ноосфера, ноосферна економіка і ноосферна цивілізація, яка відкриває шлях до якісно нового розвитку людства.

Основними досягненнями школи є розробка:

1. Теорії глобальних рішень і компромісів; моделі глобальних наслідків ядерної війни, «ядерної зброї» і «ядерної зими»;
2. Соціології глобального компромісу – концепцію «Глобальних інститутів згоди», які можуть добиватись стабільних ефективних компромісів.

Школа №4. Школа мітозу біосфер, заснована неурядовим міжнародним Інститутом екотехніки під керівництвом М.Нельсона (1969 р.).

Суть поглядів школи обумовлено практичними потребами космонавтики в створенні штучних біосфер малого масштабу із заданими якостями.

Основними досягненнями школи є:

1. Створення нової культури («глобатехс»), що має діапазон розповсюдження на весь планетарний ринок;
2. Перетворення ноосфери на важливий фактор еволюції Всесвіту.

Школа №5. Школа контрольованого глобального розвитку під керівництвом Д. Гвішіані.

Суть поглядів школи засновано на необхідності переходу до інформаційного суспільства, що розглядається як магістральний шлях вирішення глобальних проблем.

Основними досягненнями школи є:

1. Розробка і реалізація програми реалізації програми «Моделювання глобального розвитку»;
2. Створення системи моделей альтернативного глобального розвитку і рекомендацій по вибору оптимальних управляючих стратегій.

Школа №6. Школа світ-системного аналізу під керівництвом І. Уоллерстайна (США).

Суть поглядів школи полягає в тому, що дослідники вважають, що з кінця ХХ століття відбувається криза переходу від капіталістичної світ-системи до поки що невизначеної посткапіталістичної системи. Капіталістична світ-система розглядається як перша історична форма глобальної системи, яка безу-

пинно розвивається у взаємодії ядра («золотий мільярд») з напівпериферією і периферією світу.

Основними досягненнями школи є розробка підходу ССА (світ-системного аналізу) до аналізу глобальних структур.

Світ-системний аналіз (англ. world-systems analysis, далі ССА) за своєю сутністю становить орієнтований на історичну перспективу аналіз циклів, тенденцій і довгострокових структурних характеристик світової економіки [1].

Список використаної літератури:

1. Сучасна глобалістика: її школи, концепції, постулати, проблеми та дослідження в цій сфері в Україні [електронний ресурс] // *Новости образования*. – Режим доступу: <http://points.net.ua/article.php/20091130234721895>.

2. Наукові школи сучасної глобалістики [електронний ресурс] // Режим доступу: <http://helpiks.org/2-80000.html>.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Шульга В. М., к.е.н., доцент, доцент кафедри бізнес-економіки
Шелудько В. І., магістрант
Київський національний університет технологій та дизайну

Актуальність вивчення корпоративної соціальної відповідальності в Україні посилюється тією обставиною, що вітчизняне господарське середовище не пройшло у своєму історичному розвитку необхідних етапів, які у західному суспільстві призвели до усвідомлення важливості філософії соціальної відповідальності. Об'єктом дослідження виступає корпоративна соціальна відповідальність, предметом є сучасний стан соціальної відповідальності бізнесу в Україні. Мета дослідження: виявити основні тенденції та перспективи розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні.

Так, Всесвітня бізнесова рада із сталого розвитку визначає соціальну корпоративну відповідальність як «зобов'язання бізнесу сприяти сталому економічному розвитку, працюючи з найманими працівниками їхніми родинами, місцевою громадою та суспільством загалом з метою покращення якості життя». Категорією «соціальна відповідальність бізнесу» в Україні почали оперувати з тих пір, як 16 грудня 2005 р. в Києві був підписаний Меморандум про соціальну відповідальність бізнесу в Україні, який визначає принципи і завдання соціально відповідального бізнесу. За результатами соціологічного опитування, проведеного Центром 2 соціальних експертиз Інституту соціології НАН України та благодійним фондом «Інтелектуальна перспектива», в якому взяли участь 811 підприємств різних розмірів, форм власності та сфер діяльності, бізнес-структури позиціонують своє ставлення до аспектів соціальної відповідальності наступним чином: до реалізації соціальних проектів 60 % респондентів ставляться позитивно та вважають її корисною для